

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația:
Oradea,
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare la 1 și la 15 a fiecărui luni.

Abonament:

Exemplarul 5 Lei.
Pe un an 200 Lei.

PARTEA NEOFICIALĂ

Un mare neajuns.

Întâmplarea a făcut, ca Săptămâna cea mare a Pătimilor Domnului să o petrec la țară, în păstoria sufletelor. Cu o adâncă jale și mâhnire am constatat starea de plâns, în care se află cantul și tipicul nostru bisericesc. Și mi se spune din partea mai multor confracți, că acesta nu e caz izolat, ci e o stare generală în dieceză: Nu sunt cantori, cari să știe funcțiunile și cerimoniile bisericești. Nu știu glasurile, nu știu ceti cu cirile, încât liturgia înaintesfințitor din Lunja, Marja și Miercurea Mare unii preoți nici nu o mai fac, — bineînțeles necerând unii nici măcar dispensă dela Preav. Ordinariat pentru a putea face Liturgia Sf.-lui Ioan Gură de aur; celelalte servicii cuprinse în Pătimar se fac numai cu mare chin și multă trudă.

E o jale, repet, o jale care-ți cuprinde sufletul. Unde am ajuns! Azi mâine și Sătmarul, unde până eri cântă întreaga biserică, va ajunge de se va poci cântarea bisericească și în el.

În sfintele servicii (Inserat, Mânecat), dar mai mai ales în glasuri, domnește o adevărată anarhie. „Vestitorul“ a publicat într'un timp „Tipicul“ serviciilor divine. Am aflat însă, că mulți preoți nici nu l-au tăiat, ci au aruncat numerele necetite; că era și partea oficială în el, nu importă, pe semne.

Mă întreb: de ce trebuie să fim noi în halul acesta? Școlile confesionale le-am pierdut, și împreună cu ele și pe cantori-învățătorii de pe vremuri oamenii tradiționali, devotați bisericii, de cari numai ca raritate mai vedem câte unul. Ce așteptăm? Mai e nădejde să le refacem? Dar când? Biserica lui D-zeu, mărirea lui și slujbele sfinte nu mai pot aștepta. Trebuie să îndepărtăm jalea din bisericile noastre și

să renoim frumusețea cântării strămoșești și exactitatea ritului.

Să nu uităm, că sectele au înțeles, ce noi pare că nu vrem a înțelege: cântarea bisericească religioasă are o putere covârșitoare asupra sufletului credincios; ea înalță, ea însuflețește, ea mângăie. Ea este școala celor simpli, în care învață dogmele și pietatea. Sectarii prin cultivarea cantului și a muzicii bisericești câștigă aderenți foarte mulți, chiar și printre noi, cari neglijăm importanța cântării bisericești. Ne-păsarea, grijile lumești, ne fac să uităm, ori să nu simțim, nevoia reformei urgente a cantului bisericesc.

Cetind în biografia episcopului de pie memorie Vasile Erdeli, că acest mare arhieru a pus foarte mare pond pe frumusețea și exactitatea cerimoniilor sacre, am câștigat un respect deosebit față de acest bărbat, pentru că am văzut, că a înțeles ce a trebuit să înțeleagă: Că prin îngrijirea cantului și a cerimoniilor sfinte se clădește zid neperitor, zidul spiritual al sufletelor, mai durabil decât cel clădit din sute și mii de cărămizi.

Ah, să vedem și noi restaurate încurând în dieceza noastră frumusețea și exactitatea cantului și a cerimoniilor bisericești, am respiră mai liniștiți și-am fi mai fericiți. Calea, cum se poate face aceasta, o știu cei chemați. [Facem un călduros apel către Înalt Preasfințitul nostru arhieru, sprjinitorul și realizatorul tuturor ideilor bune și sănatoase, să se facă și'naceasta privință vrednic urmaș al marilor săi înaintași prin aceea, că va lua măsuri urgente și neîntârziate pentru ridicarea podoabei casei lui D-zeu, prin o sănătoasă și temeinică reformă a cantului și a tipicului bisericesc. Căci din neajunsul, în care am căzut, trebuie să ieșim cu orice preț și încă încurând.

Păr. Dr. Tăutu.

Problema lecticalului.

Fiind chestiunea lecticalului la noi o adevărată problemă, care reclamă o rezolvire calmă și prudentă, deschidem bucurosi coloanele noastre tuturor acelor, cari vor avea să spună vre-un cuvânt cu minte în această chestiune, pentruca, auzind părerile tuturor, să putem găsi soluția cea mai potrivită, care să mulțumească pe toți cei interesați.

Azi ne-au sosit următoarele două articole:

Lecticalul.

Ca o ultimă rămășiță a feudalității apuse, ca un anacronism supărător înțipt în mijlocul unei lumi noi stă încă lecticalul și celelalte prestațiuni, cu cari credincioșii din unele părți mai concurg la susținerea preoților și a cântăreților bisericii. Și ceice beneficiază de ele, și ceice le prestează simțesc deoptrivă nevoia unei revizuirii, a unui nou aranjament în această materie, care să corespundă cerințelor timpurilor schimbate și care să îndestulească pe beneficiari fără să exaspereze pe enoriași.

Neînțelegerile iscate pe tema acestor prestațiuni nu sunt de dată recentă. Ele s'au ivit îndată după ștergerea iobăgiei și după comasările, cari pe foștii iobagi i-au pus în posesiunea moșiilor iobăgești. Archivele locumtenențelor și apoi ale judecătorilor sunt pline de sentințe și jurisprudențe în această materie.

Cauza principală a certurilor a fost fărâmișirea prin moștenire și vânzare a moșiilor iobăgești, cari formau baza acestor prestațiuni, căci moștenitorii ori cumpărătorii protestau împotriva impunerii integrale a acestor parcele. Vizitațiunile canonice — îndeosebi cele din 1806 — stabileau un fel de *modus vivendi*, dar divizarea și înstrăinarea moșiilor de baștină și-au urmat cursul lor firesc cauzând o continuă fluctuațiune în venitele preoțești și dând prilej la noi și noi plângeri din ambele părți.

Dar pe când în trecut toate plânsorile se îndreptau numai împotriva măsurii impunerilor ori a legalității lor în cazuri anume date, — astăzi se cere revizuirea integrală a acestor prestațiuni și examinarea, dacă între împrejurările schimbate se mai pot ele susține în forma veche și se cere o legiferare precisă, care să pună pe baze noi, moderne contribuirea credincioșilor la susținerea tezelor bisericești; o legiferare, care să fie generală pentru toate cultele ca să nu se poată făuri din ea armă de proselitism iefțin și așa dăunător pentru pacea internă.

Dar și până când statul va legifera în această materie e nevoie să se ia măsuri din partea Ordinarietelor noastre, căci neîndestulirile ce se semnalează din diferite părți nu mai îngăduiesc trăgănarea ace-

stei chestiuni, cu atât mai vârtos că avem date sigure, că aceste neîndestuliri sunt alimentate în mod artificial și cu scop bine determinat. Credincioșii cad ușor pradă făgăduințelor făcute cu gură plină și deși instigatorii nu-și ajung scopul dorit, totuși samănă neîndestulare și neîncredere, cari conturbă atmosfera de liniște și pace atât de necesare pentru o rodnică activitate pastorală.

Trebue însă să remarcăm un fenomen foarte semnificativ, pe care cred că îl cunosc și frații din păstorire. Denegarea lecticalului nu este așa generală cum s'ar crede. Chiar în ținuturile infectate de mișcarea împotriva acestor prestațiuni, sunt parohii, unde încassarea lor nu întimpină nici o greutate. — Ba știu cazuri, că enoriașii au oferit de bunăvoie majorarea lecticalului, iar în alte parohii, unde lecticalul și zilele de lucru nu erau obligatoare, s'au oferit și se dau benevol.

Aceste împrejurări — fără să vrei — îți impun o întrebare foarte serioasă. Oare aceste mișcări mai recente în contra lecticalului nu sunt ele în funcțiune de conduita preotului ca păstor sufletesc? Căci este deosebire între a fi numai preot ori a fi și păstor sufletesc. Preoți suntem toți, pe cari Dumnezeu ne-a învrednicit de a li primit punerea mânilor, însă numai o parte am primit și misiunea specială de păstori sufletești, de a conduce efectiv o seamă de suflete. Păstoria înseamnă deci ceva mai mult, decât administrarea sacramentelor și a sacramentalelor atunci, când ți le cere cineva; ea este continuarea activității lui Cristos: a învăța, a îndruma și pe urmă a sfinți... Această întreită activitate nu se poate fărâmiși, nu se poate despărți trebue să se pună integrală, căci pe oricare dintre ele ar neglija-o preotul, deja nu mai este păstor sufletesc. Unde preotul nu predică regulat, ori unde predică numai de mântuială, fără pregătire, fără sistem, fără farmecul convingerii, unde nu catehizează conștiincios, nu îngrijește tineretul ieșit din școală; unde nu se face pastorație individuală: acolo preotul nu va avea pe cine sfinți, căci biserica îi va fi goală, mărturisirile și cuminecările rare; acolo virtuțile vor slăbi, păcatele se vor înmulți și va încolți indiferentismul, apoi vor urma defecțiunile. Preotul nu este funcționar de birou; el este sufletul parohiei sale și ca atare are să pătrundă întreaga enorie și pe fiecare membru al ei. Aceasta reclamă o muncă migăloasă, o muncă continuă; reclamă abnegare multă și iubire și mai multă.

Știu că vor zice unii: „Primum vivere“. Am căutat în Sf. Scriptură acest dicton atât de întrebuițat, dar nu l-am găsit. Am aflat însă altele: „Să nu căutați ce veți mânca ori ce veți bea“, ci „Căutați mai înainte

de toate împărăția cerului", iar „Impărăția cerului nu este mâncare și beură" și alte multe, foarte multe asemenea acestora. — Că „e vrednic lucrătorul de plata sa" și „celce slujește altarului dela altar să trăiască", nici că se poate trage la îndoială. Sunt doar cuvintele lui Dumnezeu spuse prin Apostol; iar ce spune Dumnezeu este adevăr vecinic. E vrednic lucrătorul de plată, se cade ca celce slujește altarului să trăiască de acolo. Când însă Dumnezeu vorbește de *muncă* și de *slujbă*, înțelege *muncă întreagă, slujbă adevărată*, iar nu una de mântuială.

Cred, că înainte de toate ar trebui să facem o revizuire a conștiințelor și atunci poate nu ar mai trebui și alte revizurii. *Delanir.*

Chestia lecticalului și a zilelor de lucru.

Ca sătmărean de naștere și ca fost paroh în una din parochiile sătmărene, — fiindcă acolo este mai ardentă rezolvarea acestei chestiuni, — cred a fi competent în a mă pronunța referitor la rezolvirea norocoasă a acestora, care este una dintre cele mai grave probleme ale Diecezei noastre.

Modesta mea părere ar fi și aceasta-i și părerea clerului aparținător distr. Criș: *lecticalul și zilele de lucru, așa cum ele sunt azi, să se șteargă, dar în acelaș timp și în conșelegere cu poporul să se introducă o dare moderată pe credincioși.*

Să se șteargă, pentrucă nu-i dreptate, că, — precum am văzut în unele parochii, — acel credincios, care afară de casă și intravilan posedă un singur extravilan, să plătească 2 vici de grâu preotului, una

vică cantorului, și 1/2 vică sfătului, adecă chiar atât, cât plătește bogatul cu 50—100 jughere!...

Să se șteargă și din acel motiv, că dările în natură și-au trăit timpul și acestea azi miroasă a... iobăgie.

Vrând însă a se da o deslegare norocoasă acestei chestii de discordie și neînțelegere dintre preot și credincioși, trebuie să ne aruncăm privirea în viitorul... care poate nici nu-i așa îndepărtat, cum îl credem, când clerul nu va trăi din congruă și ajutor dela Stat, ci numai din ceea ce va primi dela credincioși.

Spiritul catolic nu tolerează servilismul, — nu-i compatibil să se supuie unei puteri străine de cea spirituală în cele spirituale. — Deci mai iute sau mai târziu are să urmeze ruptura și apoi?...

Iată pentruce ar fi consult, ca deodată cu ștergerea prestațiilor naturale ca nedrepte și necorespunzătoare timpului de azi, în acelaș timp și în conșelegere cu poporul, să se introducă pe credincioși oare careva dare moderată, pe care la caz de nevoie preotul va putea să se razime și, întrucât va avea și dragostea poporului, conform împrejurărilor lipsurilor, o va putea și urca.

În acest chip pe de-o parte, s'ar elimina cauza discordiei dintre preot și credincioși, iar de altă parte, salvându-se principial datorința poporului de a contribui la susținerea preotului, — darea moderată înființândă ar fi nucleul viitoareii dări culturale, „*denter de culte*" cum se numește în Franța.

Dr. Paul Luran,
protopopul Crișului.

Câteva îndemnuri la o pastorație mai intenzivă

Hristos în mijlocul nostru! — Preaonorați Frați!

Primind însărcinarea să conferez despre un subiect ales liber, am socotit să înconjur temele abstracte, de puțin sau nici un folos real și să-mi aleg una practică, ce ne privește pe toți: pastorația mai cu efect, intenzivă.

Sunt de convingerea fermă, că în cumpăna Dreptății dumnezeiești noi, preoții, atâtă vom valora, cât a fost produsul muncii noastre în „restaurarea împărăției lui D-zeu pe pământ" și în deosebi — în mântuirea sufletelor nemuritoare. Căci spre acest scop măreț am primit harul Preoției, ni-am primit beneficiul. Și dacă singur lucrătorului „bun" i-s'a zis, că „este vrednic de plata sa", incontestabil tot atunci, că cel „lenios", ce-și primește plata ca o „renumeratie" a trândăviei sale, dator este, a restitui pe întreaga linie. De aici răspunderea la carea *putem fi trași* de mai maril noștrii lumești; *vom fi însă* cu siguranță trași „la infricoșatul județ al lui Hristos". Da, căci opera Mântuierii prin noi preoții și-o execută Mântuitorul. Și dacă aceasta operă grandioasă, carea dacă nu întrece, în tot cazul egalează pe cea a Creării: — viața unui D-zeu-Om a costat aceasta operă, — e numai firesc, când și nouă, preoților, în colaborarea cu Mântuitorul acelaș jertfă, acelaș preț maximal — viața însași. ni-se cere.

Datoria păstorului ni-se descrie deja la profetul Ieremia (c. 1, v. 10.), când așa ne grăiește Domnul prin gura profetului său: „*iată eu astăzi te-am pus peste popoară și împărății, ca să smulgi și să strici, să nimicești și surpi — să săldești și să zidești*". Cași cum ne-ar zice, mai respicat: Pusu te-am în fruntea turmei tale cuvântătoare, ca să stărpești tot răul, să seci toate izvoarele relelor, să distrugi toate piedecile din calea *mântuirii*, și pe urmă să sădești binele și să zidești împărăția lui D-zeu în inimi... Dar cum vei face aceasta? Implinindu-ți datoritiile multiple ale carierei sacre căreia te-ai jertfit cu totul.

1. Cel dintâi lucru de făcut este deci — *să stărpim răul* de orice fel, ce s'ar fi incuibat în staulul oilor noastre. Aceste rele sunt, ca să înșir numai cele mai obișnuite: Injurăturile flo-roase la adresa lui D-zeu, a Maicii sfinte și a sfinților, — superstiția de tot felul, descântecile, etc. — clevetile, ura, pizna, beția, peccata contra sextum, furtul, mărturiile mincionase, cari viții suut foarte înrădăcinate în poporul nostru românesc, ca urmare tristă a unei pastorații imbecile ce s'a făcut și în mare parte, se face și astăzi. E tocmai timpul să încetăm cu rețeta veche, căci bolnavul ne moare în față și să aplicăm altă rețetă alt medicament — cel dătător de viață: *pastorația intenzivă, de*

sine jertfitoare. Ca să ne fie însă munca pornită dela început cu binecuvântarea cerului, înainte de toate să începem cu stărpirea tuturor rețelilor: *din noi însine*. Să cunoaștem că se păcătuiește la noi mult cu gura. Ziua, noaptea, la orașe ca și la sate. Începem dar noi preoții, cu revenirea în ogaș: gura noastră trăbuie să fie sfântă, din ea trebuie eliminată și cea mai neînsămnată sudalmă, orice glumă proastă nespălată ori chiar trivială. „*Nugae, nugae sunt in ore saecularium, in ore Sacerdotum-blasphe-miae*”, zice sf. Bernardin (Müller: Theol. Mor. II. § 35) Să fim în purtare demni, în conversație moderată, respectuoși dar cu șira spinării vârtoasă în sus; blânzi și amabili în jos. Apoi bărbelle, intrigile, denunțurile între noi nu au nici un loc. Destul de tristă e fraza — „*homo homini lupus*”, să nu o facem și mai tristă prin adaosul: *sed sacerdos sacerdoti lupior*. *Iar de vitiis capitalibus, quasimodo de strigibus, quae nou sunt, nec mentio fiat. Feriască cerul, să poarte cutare-va dintre noi pecetea lui Cain* — în frunte, sau stigma lui Iuda Iscarioteanul. „*Sufficit diei malitia sau*” (Mat. 6. 34.) De ce să ne mai otrăvim zilele și cu fărâdelegi? Astfel curății ne putem achita de prima noastră datorie: stăpîrea rețelilor din popor, fără să ni-se reproșeze: *medice si vls curare alios, prius cura temetipsum*”.

2. Cultivatorii solului în stărpirea polomidei și a spinilor, respective în prepararea terenului cultivabil, se folosesc de anumite rechizite agricole. Noi în prepararea solului nostru sufletelesc încă avem nevoie de câteva instrumente solide, apte, și aceste sunt: *predica și iarăș predica; predica de pe amvon și predica prin premergerea noastră cu pildă edificatoare*. Har Domnului, în ultimul deceniu s'a progresat foarte mult pe terenul evanghelizării, deși mai lipsește foarte mult până la normal.

3. Dar predica nu este încă totul, trebuie, ca cele rostite pe pe amvon să le și punem în praxă, sau după zisa profetului „*să sădîm și să zidim*”. Aici ni-se îmbie apoi adevăratul teren de muncă, unde se alege „măestrul” de cărpaci, doar trăbuie să fim un al doilea creator și regenerat după D-zeu, și aici se recere multă artă, multă știință, mult zăl. Baricadele ignoranței numai prin studiu continu le poți prăbuși, iar zădul numai prin afecțiunile pioase ale sufletului se poate câștiga: prin rugăciuni și meditații regulate, zilnice și la termen fix. „*Petite et dabitur vobis, quaesite et invenietis, pulsate et aperietur vobis*”, (Mat. 7, 7.) în prima linie nouă ni le-a spus Dzeiescul Măestrul.

Pildă vie de întărire a catolicizmului practic ne dă biserica apusană, unde pe terenul religios-moral s'a atins deja aproape culmea. De ce să ne fie rușine, a imita tot ce e bun, frumos și salutar la frații latini? Nu mă sfiesc a spune, că unele altele, practice, le-am împământat bun bucuros și în parohia mea, ca de pildă — purtarea Euharisticului Isus pe la bolnavi — *in mod solemn*, prescris de altmîntre și de Ritualul nostru (Tipicul dela Blaj, ediția 1914, § 23). Să vă spun, că până duceam Viaticul „more patrio”, fără solemnitate, credincioșii mei nici habar n'aveau de Domnul Isus, zadarnică imi fu orice încercare, de a-i înduplecă la o adorare cum se cade. Ba mă mai și molestau câte cu o întrebare „unde merge D. părintele?” „Cine-i bolnav, d-le părinte?” „Hm, hm, săracul. . .” Iar astăzi? Ce fericire, să vezi, cum la auzul clopoțelului, ce-l sună crăznicul: premărgător cu făcila aprinsă, și toate rechizitele necesare într'un gîmantar mic de mână, și cum la văzul Ciboriului cu sacramentalul Isus toți creștinii, pe cari i-i întălesc în cale, mic și mare, chiar și străinii de legea catolică, se lasă în genuchi, ori dacă-i noroi — fac înclinațiune profundă și cu mâinile încrucișate pe piept adoară, unii în taină, alții pronunțând salutul frumos creștinesc „*Hristos in mijlocul nostru*”, sau „*Lăudat să fie I. Hr.*” Sunt, cari involuntar izbucnesc în strigătul orbului din drumul Jerihonului, dri al celor zece Ceproși: „*Isuse, Fiul lui David, îndură-te spre noi*”. În ochii multora vād scîlpind mărgăritare de lacrimi izvorite din cea mai adîncă pătrundere sufletească. Dar, ah, numai Cel de sus știe câtă muncă m'a costat, ați

de rîndul, până om ajuns la acest rezultat: *să vād în urmă adorat pe Euharisticul D-zeu Mîntuitor așa cum trăbuie, și de toată suflarea încredințată debitei mele griji părintești*. — Nu mi-se spună mie, că — ușor ț-e fie, frate în Hr., deoarece păstorești o turmă compactă, neamestecată cu alte nații — ș. a., dar ni-e greu nouă, celor amestecați cu neamuri și legi străine. — Din contră, — mie mi-a fost greu, căci cunoaștem cu toții încăpătînarea poporului nostru față și de cele mai salutare inovații — pe cînd în comunele amestecate cu catolici de rit latin, calvin etc. întroducerea acestui obicei salutar e aproape numai jucărie, doar șvabul catolic în chipul cel mai solemn i-și probează bolnavii cu Viatic, — iar cumcă calvinii încă în acest chip duc „Cina Domnului” la bolnavii lor — nu odată am văzut cu ochii proprii, atît în parohia mea precedentă, cît și în Roma călvinească în Debrefin. Apoi dacă jidanul talmudist nu se sfește a merge în praznicele și Sămbetele sale la sinagoga sa și a veni de acolo — învălît din creștet până'n tălpi în „*thales*”-ul său pestriț: ne vom sfilii noi, preoții Bisericii singur mîntuitoare, la noi acasă, în țara noastră, — a trece alungul ulițelor în odăjdii sfinte și în mână cu Euharisticul Isus, mărturisindu-ne astfel credința și dragostea noastră vie față de acest Domn și Dumnezeu — Mîntuitor? *Aferim*. Nu poate fi vorbă aici de nici o sfilă. Știu, că toți ardem de dorul lărgirii gloriei externe a lui Dumnezeu și a mîntuirii sufletelor, dar tocmai acest dor al nostru învăpăiat *să ni-l manifestăm prin mărturisirea publică a credinței și dragostei noastre către Isus — cînd numai ni-se îmbie ocaziune binevenită*. — Iată o condițiune „*sine qua non*” a catolicizmului practica, unei pastorații cu efect. . . O altă condițiune asemenea, a pastorației intenzive este:

4. *Infiiințarea societăților de elavie*, recomandate și de si-v nodul nostru diecezan din 1926. (Decretul XIX din Acte și decretule sinodului amintit). Da, să infiiințăm, însă nu multe, să nu ni se fărmițeze timpul și forțele, iar cele infiiințate să le conducem apoi spre înflorire și rodire cu toată țaria sufletului. Nu pot din destul recomanda „*Societatea Inimei lui Isus*” și a „*Preacuratei V. Maria*”. La mine acasă am vre-o patru societăți pii, dar mai bucuroși ne concentrăm toată evlavia în jurul celor două amintite, ca în jurul alor două izvoare nescacate de daruri. Permiteți-mi și aici o mică digresiune. Decînd anume cu infiiințarea Societății Inimei lui Isus în parohia mea — numărul împărtășaniilor sacre s'a urcat dela obișnuitul 900—1000 la 4000, aci 3943, fără prevederi, variind lunar între 3—400. Că ce înrîurire extraordinară au spovezile mai ales cuminecăturile dese asupra dezvoltării vieții religioase-morale creștinești, — o știu, cel ce le practică căci, ce e hrana pentru trup, e *Euharistia pentru suflet, viață însăși*. De sine înțeles, ca și în toate cele bune, — și aici noi, preoții, să premergem cu pildă bună, spovedindu-ne și noi cel puțin lunar și în vederea credincioșilor noștri, la câte un confrate, invitat anume pentru acest scop la noi. Nespun efect edificator producem astfel asupra țurmei noastre cuvântătoare. Vorbesc din experiență proprie, ce o poate altmîntre, confirmă și bunul meu confrate din vecinătate. Da, *impărtășenii dese cu Euharisticul Isus — iată secretul veritabilei vieți creștinești și mijlocul cel mai puternic al pastorației efective*, aceasta este catolicism practic în senz propriu zis.

Recunosc, că aceasta înseamnă și *muncă obositoare, febrilă*, dar ce să-i faci, dacă „*impărăția Cerurilor suferă atîta sălă*”? În schimb îți ai și mîngăierile dulci, — ici o conștiință liniștită, vioale, — colo alpierea credincioșilor tăi, — și, peste toate aceste — prietenia ta cea mai strînsă cu Dzeul întreit sfânt și cu toate puterile de Sus, prin harul sfințitor. Ce se mai zic despre bucuria sufletului tău, cînd colo în scaunul tău de mărturisire la câte o întrebare a tă și se răspunde: „*nu părinte dragă, — decînd mă spovedesc des, acest, sau acel păcat de moarte — nu l-am mai făcut*”. Este preț, fericire pe pămînt, care se egaleze

cu această fericire a sufletului tău? Nu poate să fie, — cel puțin eu nu știu alta, nu cunosc.

5. Un alt factor puternic al pastorației intenzive — e *biserica* și apartinențele ei; S. Liturghie, Sacramentele și sacramentale, — tot atâtea lumini ale ochilor. Să stăruim din răspuneri, ca biserica să ne fie adevărat raiu pământesc, lăcaș vrednic de marele D-zeu, s'o înzestrăm cu toată podoaba cuvenită și cu paramentele necesare. Mai pe sus de toate s-o ținem *curată* — până la scrupulozitate, Biserica neinzestrată și murdară — e ocăra și blama preotului indolent. Iar în oficierea slujbelor sacre să fim punctuali, prestând tot ce avem mai bun, mai prețios în noiși conform maximei: „*sancta sanctorum tractentor*“ Să nu le grăbim, nici să le trăgăm. Și aici ni se potrivește dictonul „*aurea mediocritas*“ și — *quod maxime animadvertendum est* — să nu treacă o singură Liturghie aplicată pentru popor, fără a nu vesti „*Cuvântul*“, pentru că „*omnis, quicumque invocaverit nomen Domini — salvus erit. Sed quomodo invocabunt in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei quem non audiverunt a Quomodo autem audient — sine praedicante? Ergo-fides ex auditu, auditus autem per Verbum Dei*“. Așa Apostolul către II Tim. 4,1—2 și Rom. X 13—18. Morala ne învață că „*ignorans necessaria necessitate medii ad salutem, nec non quaedam necessaria necessitate praecepti — incapax est justificationis*.“ (Müller, Theol. Mor. II. § 6) Doriți să vă mai spun un factor? Iată-1:

6. Școala; și aici să fim la înălțimea chemării, doar' aici ne făurim viitorul Bisericii și al Neamului, să nu treacă o singură oră de catichiză fără cuvenitul folos real-moral, atât pentru noi cât și pentru tineret. Și să nu uitate, că a cui e școala aceluia este și viitorul. Restă, să vă mai atrag prețuita atenție și asupra:

7. Presei bune. Cărțile cele mai excelente de rugăciuni; sf. Săcristură — ediția diecezană, — „Unirea Poporului“, ca cea mai ideală foaie săptămânală pentru țoari și — Calenderul

dela Blaj — n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui credincios de ceva seamă Iar „Unirea“ noastră, singura foaie politică bisericească, care de aproape patru decenii ne merge în frunte, fălăind sus și mândru — steagul marelui al scumpei noastre uniri cu Roma veșnică, unire în cugete și simțiri, și-ii fălăie neînfricată, înfruntând miile de abstracții, puse în calea propășirii noastre bisericești, naționale de teroarea barbarizmului, aziatic, în trecut, și de nepriceperea fanariotă în prezent, aceasta scumpă și peste tot dragă nouă „Unire“, precum și sorioarele ei născute de curând — oficioasele și semioficioasele eparhiilor noastre unite, și în special „Vestitorul“ nostru aprig, plin de idealism, zăl și condus de forțe tinere, idealiste, „sub gravi“ să se oblige a le procura toți intelectualii noștri uniți, cari mai dau ceva pe lozinci de aceste, cum sunt: Dzeu; Lege, Neam, Drept și Dreptate. Procurarea s'o facem noi, cu riscul chiar să rămână câteva exemplare în cărca noastră, dar nu mai putem tolera să-și arunce creștinii bănișorii scumpi pe câte toate verzi uscate; ce li se îmbie prin târguri, sub diferiți titluri pioși, pe către niște jidănași îmbulzitori până la — impertinență.

Cred că aceste ajung deocamdată. — La ce atâtea povățări Sfârșesc deci cu acel dor învățat al smeritei mele inimi, ca punându-ne la întezificarea pastorației sufletești toată energia, forțele și cel mai arzător zăl, ca să putem obține și binecuvântarea Părintelui îndurătorilor; să introducem și să intențificăm mai pe sus de toate — cultul lateutic al Inimei lui Isus, acelei Inimi Dumnezeiești, carea cu flacări nestinse arde neconținut, ziua-noaptea, pe altarele noastre, chemându-ne pe toți ca la căldura acestui foc ceresc să ne desghețăm inimile amorțite — în toată viața, în goana nebună după cele trecătoare, după cele deșarte. Ah dacă dorul inimei mele s'ar împlini cât de bine și cât de curând!

Pr. Gheorghe Hubic,
preotul Vășadului.

EPISCOPUL BARON VASILE ERDELI (Ardeleanu, Erdélyi) (1843—1862)

de Dr. IACOB RADU, prepozit prelat papal.

(Extras din Istoria Diecezei române-unite a Orăzii-Mari, în lucrare).

(Continuare).

După acea îndeamnă clerul ca neîntrerupt și cu zel neadormit, să învețe poporul să fie credincios Romei și supus împăratului Francisc Iosif I. apoi: „Fiindcă în aceste două legături, adică în credința către Roma și către împăratul nostru, se razimă fericirea noastră și cea pământescă și cea cerească, lățiți această lumină și dragoste creștinească între toți fiii noștri, între toți Românii, iubiți unu pre altul fără osebire între Român și Român, de se și chiamă unu Petru altul Pavel că toți suntem Români, stricați păretele cel din mijloc al vrajbei, îmbrășișiți-vă unu pre altul ca Români deși unu într'una altul într'altă biserică amblă că întru amândouă, cu ajutorul lui Dumnezeu, în dulcea limbă română se laudă Dumnezeu, prin această dragoste frățească se vor împreuna inimile și va avea împlinire timpul, când toți ne vom împreuna întru adevărata simțire națiunei noastre mântuitoare, și va fi pentru toți un staul și un păstor; nu fiți streini unu de către altul. Nici un preot să nu se amestece fără de

drept în lucrul și diregătoria¹⁾ altuia, să nu plinească slujbe cari nu se țin de el, ci fie care poarte grijă de oile sale cele sufletești, la toți fiind o nisuire, un scop, una datorie, a deștepta pre Român și a-l face fericit. Nu vă cruțați a învăța poporul toate datorile lui, și aveți răbdare cu toții și dragoste, că sila mare înstreinează decât frage; nu vă bucurați de vine cineva la voi din inetras ceva și nu din dragoste și convingere, pre unu ca și acela nice cum să nu-l primiți dară vă siliți pre unu fie care a-l lumina, a-l deștepta, și pre cel rătăcit a-l îndrepta la calea adevărului; fiți păstori râvnitori și credincioși turmei vouă încredințate, ca să răspundeți odinioară la judecată, voi înșivă mergeți înainte cu exemplul religios, fiind viața voastră de tot întocmită după învățătura evangheliei care o învățați“.

Iată o învățătură deamă de un adevărat Arhiereu român și unii!

¹⁾ Aluziune la dese plângeri ale preoților din Arad și Banat că preoții neuniți fac slujbe la credincioșii uniți.

În timp ce Erdeli dădea aceste semne de patriotism și loialitate, preste capul lui se deslănțuia o năpraznică furtună pe care absolutismul reacționar și neîndurător o pornise în întreagă monarhia, căutând jertfe și țapi ispășitori pentru relele și distrugerile tot din vina și nepuțința lui descărcate preste capetele națiunilor băgate în foc și apoi părăsite și înșelate. Erdeli cunoștea primejdia în care se afla și avea dureroase pildă și precedente în cazul confrărilor săi Lemeni din Blaj și Bémer de aici, deci este lucru firesc că a recurs la toate mijloacele sugerate de rara sa iscusință diplomatică, la protecții înalte și la sfaturi prietenești ca să se spele de grozava vină care îl duse înaintea tribunalului marțial a cărui sentință ușor îi putea fi și lui fatală. Între sfaturile prietenești se zice că i-ar fi fost de mare folos acela al unui prieten magnat, care cunoscând intrările secrete ale Burgului din Viena, i-ar fi spus să plece „de acasă” și el înțelegând vorba, a plecat înarmat cu câteva pungițe de galbini, al căror melodios glas a știut în toate timpurile să deschidă și cele mai zăvorite uși, cu ajutorul lor a aflat nu numai ușa de intrare, fără și cea de ieșire larg deschise! Putem dară zice și noi azi, că: „*Nihil novum sub sole*”, sau că doară numai galbinii s’au schimbat, dar năravul oamenilor ba!

Într’aceea nou numitul Primat al Ungariei Ioan Scitovszky cu datul 23 August 1849¹⁾, a cerut dela episcopul Erdeli informațiune asupra purtării preoților, profesorilor și a învățătorilor pe timpul revoluțiunii, atât a acelor care au rezistat ademenirii revoluționarilor și au rămas credincioși Impăratului, cât a celor care s’au alăturat lor, publicând legile, ordonanțele și proclamațiile guvernului revoluționar, ori ar fi luptat în armata lui. Aceasta o cerea cu scopul, ca pre cei dintâiu să îi propună pentru remunerație și distincție, iar pre ceilalți spre a implora pe seama lor mila și grația împărătească. Și la sfârșit cerea să descrie și purtarea ce a avut-o el însuși în acel timp.

Erdeli a pus în mișcare pe clerul său ca să mărturisească în favorul lui, și mai întâiu pre cel din centrul diecezei, care fiind mai aproape de el, putea cunoaște mai bine purtarea și faptele lui. Aceasta o știm dintr’un prețios document sau certificat de datul 15 Noemvrie 1849, dat din partea protopopului și parohului bisricei, catedrale Petru Păscuțiu, precum se vede un bărbat foarte vrednic și cu minte.²⁾ Acest document este nu numai o mărturie foarte favorabilă episcopului, dar și o descriere fidelă și interesantă a grelelor împrejurări în cari cu toții s’au aflat atunci.

Spune că Erdeli atât cu ocaziunea sinodului diecezan din 29 August, cât și după aceea la toate ocaziunile, a îndemnat clerul, ca atât el cât și poporul credincios, să rămână fidel și supus Casei austriace

și împăratului, dela cari biserica a primit și mai poate nădăjdui atâtea binefaceri. La dieta din Pesta și din Debrefin, sub pretextul că e bolnav și din cauza că prin slobozirea iobăgiei i-au scăzut mult veniturile, nu s’a dus; a făcut tot posibilul ca nici unul dintre preoții săi să nu ia arma în garda națională ori în armata revoluționară. Fiind încartiruiți cu forța și în palatul său câțiva ofițeri maghiari, ca să scape de conversația neplăcută cu ei, adeseori mergea la masă la canonicul Pac rectorul Seminarului ori la dânsul, P. Păscuțiu, unde se întreținea cu plăcere cu doi ofițeri împărătești prinsoneri încartiruiți acolo. Deși era silit să publice ordonanțele și legile guvernului revoluționar, în taină spunea preoților ca ei să nu le publice în biserică, ceea ce s’a și întâmplat chiar și cu declarația de independență a Ungariei și cu detronarea enunțată de dieta din Debrefin, care nici nu s’a publicat în biserică catedrală.

Când a fost rugat să publice insurecție generală în contra Rușilor și să țină rugăciuni și procesiuni publice pentru triumful armatei ungurești, fiindcă aici nu puteau avea informațiuni decât din izvoare maghiare, cari spuneau că Rușii vin ca dușmani ai poporului și ai bisericii noastre, a lăsat să se țină atari rugăciuni și procesiuni, dar numai de mântuială, ca la poruncă irezistibilă și sub grave amenințări, încât poporul credincios nici o însuflețire nu a arătat. Din cauza acestei atitudini rezervate și șovăelnice, au avut să sufere și episcopul și clerul multe șicane și insulte din partea rebelilor și rău de tot ar fi pățit, dacă nu se grăbea înfrângerea lor.

II. Încă înainte de a avea acest document, în 13 Septemvrie, a răspuns Erdeli Primatului, că după ce Românii din Ardeal s’au răsculat și au luat armele alături de armata imperială în contra Ungurilor și a Săcuiilor, acolo a fost prăpăd mare: jafuri, omoruri și distrugeri reciproce și fiindcă o mare parte din poporul român din Arad și Bihor a refuzat să intre în armata revoluționară, rebelii au început a maltrata și aici pe Români pustiindu-le satele cu sabie și foc, jefuind și profanând bisericile etc. De aceea el ca să scape poporul de nimicire și bisericile de distrugere totală, le-a dat sfatul ca să se supună ordinelor și poruncilor oficialilor guvernului revoluționar, ceea ce mulți dar numai cu inima mâhnită au și făcut. Un singur preot s’a aflat, care răpit de entuziasmul tinereții, cu ocaziunea ținerei rugăciunilor publice impuse pentru biruința armelor revoluționare, a spus unele cuvinte ofensătoare la adresa înaltului Tron, dar după aceea căindu-se a făcut cuvenita pocăință. Câțiva clerici din ai săi, ca să aibă din ce trăi, sau înrolați fiind cu forța, au luptat în armata maghiară, ori au primit ofiții publice, dar după trecerea primejdiei, pocăindu-se și cerându-și iertare, i-a reprimi în cler fiind mare lipsă de preoți.

(Va urma.)

1) Arh. d. No. 491-1849.

2) O copie făcută de I. Ardelean de pe originalul ce se află în arhivul parohial.

CRONICI

— **Cutremure de pământ în Bulgaria și Grecia.** Sunt cunoscute cititorilor noștri grozavele cutremure ce au avut loc de Paști și după Paști în țările vecine cu noi, Bulgaria și Grecia. Mii de oameni sunt fără adăpost. Toate țările civilizate vin în tr'ajutor năpăstuiților de soartă. Preafericitul Părinte Papa dela Roma a trimis un ajutor grabnic de 100.000 levas bulgare. Să rugăm pe Domnul să scape țara noastră de astfel de cataclisme, cari sunt avertismentele lui D-zeu omenirii păcătoase.

— **În 3 Mai c., va avea loc un consistor plenar la Oradea cu participarea asesorilor din provincie.**

— **Împărtășanie de Paști.** În New-York de Paști s'au împărtășit 5000 sergenți de stradă, membrii societății de pietate „Sfântul Nume”. „E necesar ca orașul să aibă apărători ai siguranței publice, oameni cari cinstesc pe D-zeu, în poruncile Lui. În felul acesta, ei servesc pe D-zeu și pe deapropoale lor”, — a spus comandantul în vorbirea adresată episcopului.

— **Studenții catolici francezi din Paris,** ca în alți ani, așa și în anul acesta, au dat dovadă că sunt catolici și în fapte. Pentru împărtășania de Paști au făcut invitații speciale către colegii lor. Numărul studenților împărtășiiți s'a urcat în anul acesta la 13.000. În deosebi s'a remarcat studenții dela Politehnică, dintre cari s'au împărtășit 2588. Organizați pe grupuri cutreeră suburbiile Parisului, luând parte activă la catechizarea copiilor.

— **Expediția polară.** La expediția condusă de gen. Nobile la Polul Nord, participă ca duhovnic Păr. Gian Franceschi iezuit, rectorul universității gregoriane din Roma. Pentru misiunea aceasta a fost designat din partea P. P. Piu al XI-lea, încredinșându-i și o cruce pe care o va împlânta la pol.

— **Prigonirea din Mexic.** Prigonirea bisericii catolice în Mexic continuă. Insuși prezidentul Calles a recunoscut, că a ordonat omorîrea alor 50 preoți. Statuia ridicată în cinstea Mântuitorului pe muntele Cubilet, centrul geografic al Mexicului, a fost nimicită de soldați cu ajutorul dinamitei, cu scopul de-a scoate din sufletul poporului mexican credința în regalitatea lui Isus, pentru care a fost ridicată. Un grup de 300 persoane, s'a adunat într'o biserică să asculte sf. liturghie. Trupele federale au înconjurat biserica, omorînd 100 de persoane, 40 au fost răniți, 47 au fost prinși, iar ceilalți au fugit. În săptămâna patimilor în orașul Mexic au fost arestați 68 catolici, dintre cari 3 preoți, pentru motivul că au ascultat sf. Liturghie.

— **Dar pentru studii catolice și religioase.** Contesa Angela Potulicka a donat averea sa Universității din Lublin, cu scopul de a folosi venitele în favoarea studiilor catolice și religioase.

— **Regi și Principi în fața Papilor.** (După O. servatore Romano). Papii cu tot dreptul pot să zică în fața lumii cuvintele lui Isus: Rege sunt eu. Împărăția lui Hristos este spirituală, vecinică, universală. Papa este Vicarul lui Hristos, autoritatea lui este spirituală. Regi și Principi au venit la Roma, aducând Papilor omajul recunoștinței, ca la suprema autoritate spirituală pe pământ. Iată câteva exemple:

Constantin cel mare s'a închinat în fața Papii sf. Miltiad, dăruind ca reședință pentru Papi palatul său din Lateran. Teodoric, regele Ostrogoșilor în anul 500. Constantiu II, împăratul Constantinopolului, cu toate că prigonea pe creștini, s'a dus la Roma să se închine la mormântul Apostolului Petru. Cedval, regele Versexului, s'a dus la Roma în 689 pentru ca să-l boteze Papa. Carol cel Mare de trei ori a fost la Roma. Alfred, regele Angliei, ales împărat, s'a dus la Roma, unde Papa Leo IV. l-a uns rege. În 1050, Machet, regele Scoției. a fost la Roma ca pelerin. Henric IV. regele Germaniei, a fost primit în mod solemn de P. P. Pascal II, căruia i-a sărutat piciorul. Federic I Barbarossa, Petru II. regele Aragoniei, Otton al IV, Federic II, Carol de Anjou, au fost la Roma, pentru ca să aducă omagiul lor Papilor. Împăratul Ioan Paleologul din Constantinopol, Toma Paleologul, ultimul împărat al Constantinopolului, au fost primiți cu mari onoruri în Roma. În 1845 P. P. Gregoriu XVI, a primit în audiență pe Țarul Nicolae I, Vilhelm IV, regele Prusiei; P. P. Piu IX pe Maximilian regele Mexicului. P. P. Leo XIII. a fost vizitat de Granducele Sergiu și Paul ai Rusiei; A. A. L. R. R. Oscar și George prinți de Sveția; Oscar II. regele Sveției și Norvegiei; de împăratul Vilhelm II; de Alexandru I regele Sârbiei. Piu al X-a a primit pe regele de Uganda. Benedict XV. pe Albert I, principe de Monaco, Cristian X. regele Danemarcei. P. P. Piu XI a fost vizitat de regele Albert al Belgiei cu regina; de președintele Argentinei Maral T. Alvear; Alfons XIII regele Spaniei cu regina Victoria; Gustav V. regele Sveției; Fuad regelé Egiptului; Amanulla regele Afganistanului, regele George V al Angliei, ș. a. Respectul manifestat de Regi și principii față de Vicarul lui Hristos e un argument pentru autoritatea, supremă pe care au avut-o Papii totdeauna.

— **Dragoste frățească.** Câte-va familii din jurul Beiușului trecând la unire, protopopul neunit, la care s'au anunțat de trecere, a zis către ei că să se facă orice numai uniți nu; mai bine ar fi de s'ar face pocăiți. Știrea e absolut autentică. Aceasta e dragostea de frate trimbițată atâta de „frații noștri din ceialaltă strană”, — cum ar zice I. P. S. Bălan.

— **Sborul peste Ocean.** E cunoscută întreprinderea alor doi aviatori germani Koehl și Hünefeld, însoțiți de irlandezul Fitzmaurice de a traversa Oceanul în sbor diaspore Europa spre America.

Știre, care n'a fost adusă de gazete în legătură cu sborul peste Atlantic e, că curagioșii aviatori pe lângă pregătirea minuțioasă a avionului „Bremen”, înainte de plecare s'au mărturisit, împărțășit, ascultând liturghia celebrată de Păr. Repnold; în insula Greenly au pus o cruce de marmoră, donată de aviatorii irlandezi. Credința a fost care i-a mângăiat în pericol, le-a dat tărie de a învinge.

— **Catolicismul în Statele Unite.** Numărul catolicilor în Statele Unite este 19,689.049, așa că într'un an numărul catolicilor s'a înmulțit cu 205.753, dintre cari convertiți sunt 33.991. Numărul bisericilor este 18.293; al preoților 25.773. Dintre aceștia 4 sunt cardinali, 13 arhiepiscopi, 99 episcopi. Seminare teologice sunt 136 cu 14.432 alumnii. Numărul școlărilor catolici este 2,281.837. Există 615 spitale catolice; 147 pentru bătrâni; 351 de asile pentru orfani cu 51.961 de copii săraci. Cele mai numeroase dieceze sunt: New-York cu 1,273,291; Chicago cu 1,250.000 de suflete; Boston cu 990.000; Filadelfia cu 785.585. New York are 1314 preoți, Chicago 1241, Boston 1021, Filadelfia 979.

— **Nouă metropolie ortodoxă.** Arhiepiscopia Chișinăului a fost ridicată de guvern și Sf. Sinod al bisericii ortodoxe la rangul de metropolie a Basarabiei. Cu aceasta biserica ortodoxă din România are 4 metropolii (una patriarhie), 1 arhiepiscopie și 17 episcopii.

— **Preoți cerșetori.** Cititorii noștri își vor aduce aminte că înainte cu un an le-am atras atențiunea asupra unor prelinși colectatori de liturghii din Ierusalim. Acum s'au ivit alții din Polonia. Atragem atențiunea preoțimii diecezane, să instruiască poporul să nu primească nici un fel de colectator, care nu va avea și aprobarea episcopiei noastre; toți ceilalți, orice aprobare ar avea, sunt suspecti, deci să nu fie primiți.

BIBLIOGRAFIE.

○ ○ ○

— **Cumpărași :** Messia dramă religioasă de prof. Augustin Cosma, în 6 acte 10 Lei. *Viața și faptele Episcopului Mihail Pavel*, 25 Lei. *Școala iubirii lui Isus Hristos* de Sf. Alfons, tradusă de Dr. Dem. Chiș, 60 Lei. *Boabe de tămâie* poezii religioase de P. Gârleanu, Franciscan 15 Lei. Toate la Administrația „Vestitorului” Oradea.

POȘTA RED. ȘI ADMINISTRAȚIEI

○ ○ ○

— Rugăm achitarea abonamentelor restante pe anul 1928.

— *On. M. Petrani.* Idei foarte bune, dar expunerea necorespunzătoare (prea lungă și cu defecte de stil). Manuscrisul vi l-am retrimis.

PARTEA OFICIALĂ

○ ○ ○

No. 966/1928.

Portretul M. S. Regelui Mihai I.

Adresa On. Președinții a Consiliului de Miniștri cu No. 864/1928 comunicată nouă cu scrisoarea On. Minister al Cultelor cu No. 14793/1928, o publicăm mai jos pentru cunoștință și acomodare.

„Circulări anterioare au atras atențiunea asupra faptului că în birourile autorităților de Stat trebuie să figureze portretul M. S. Regelui Mihai I, aducându-i și în forma aceasta, prinosul dragostei și devotamentului nemărginit al tuturor. Observându-se, însă, că această dispozițiune nu a fost în chip absolut executată așa cum trebuie să fie și că, pe de altă parte, în birourile unora din aceste autorități de Stat mai se găsește încă portretul fostului principe moștenitor, vă rugăm să binevoiți spre imediată executare și a primei și a celei de a doua dispozițiuni a atrage din nou în acest sens atențiunea autorităților dependente de Departamentul Domniei-Voastră.

Subsecretar de Stat, (ss) C. Brătianu.”

No. 1126/1928.

Noul spor de 20% al preoților.

În anul 1927, precum am comunicat cu circularul nostru No. 2572—1927, preoților li-s'au acordat numai 80% din sporul ce li-se cuvenea în baza legii de armonizare a salariilor, rămânând ca restul de 20% al acestui spor să li-se încuviințeze cu o dată ulterioară ceace s'a și făcut cu începerea dela 1 Ianuarie 1928, căci Ministerul Cultelor sub No. 15770—1928 a și ordonat acest spor de 20% pentru foști preoți Diecezei Noastre pe trimestrul Ianuarie-Martie crt. rămânând, ca în viitor și acest spor să se ordonânzeze cu celelalte întregiri de salariu. Pentru deplina orientare a preoțimii noastre comunicăm, că acest spor de 20% pe diferitele categorii de preoți reprezintă următoarele sume nete după scăderea impozitului de 4 și 8% pe trimestrul Ianuarie-Martie crt:

I. Preoți doctori în teologie:

- 1) urban II., cu 4 gradații Lei 2304.
- 2) rural, cu 4 gradații Lei 1862.

II. Preoți cu studii superioare:

- 1) urban I., cu 4 gradații Lei 1840.
- 2) urban I., cu 3 gradații Lei 1585.
- 3) urban I., cu 1 gradație Lei 1025.
- 4) urban II., cu 4 gradații Lei 1610.
- 5) urban II., cu 3 gradații Lei 1385.
- 6) rural, cu 4 gradații Lei 1392.
- 7) rural, cu 3 gradații Lei 1104.
- 8) rural, cu 2 gradații Lei 1073.
- 9) rural, cu 1 gradație Lei 740.
- 10) rural, fără gradație Lei 685.

Noul spor de 20% ordonat în sumele de mai sus se poate ridica dela oficial administrativ al fond. diec. Oradea, la 18 Aprilie 1928.

No. 1185/1928.

Distribuirea sf. Mir.

După rânduiala sf. noastre biserici în Sf. și Marea Joia Pașimilor Domnului am consacrat Sf. Mir pentru întreaga noastră Dieceză. Prin urmare lăsam conducătorilor oficiilor protopopești, ca fiecare să trimită câte o sticlă potrivită, pentru a primi Sf. Mir pe care apoi îl vor distribui tuturor bisericilor din districtul lor, având să se îngrijească, ca Mirul vechiu să fie ars în candela dela biserică, iar cel nou să fie așezat și păstrat în vas curat.

Oradea, la 25 Aprilie 1928.

